

't Zwaalfje

Nieuwsbrief Vogelwerkgroep Berkelland

Borculo - Eibergen - Neede - Ruurlo

*Ransuil
Foto: Benno Stortelder*

voorjaar 2018, jaargang 7, nummer 1

In dit nummer onder meer aandacht voor:

*Excursie Vreugderijkerwaard
pagina 8*

*Jonge Roodpootvalk
Foto: Jos Korenromp*

*Zeldzame soorten
pagina 10*

*Kuifmees
Foto: Jos Korenromp*

*De Kuifmees, nieuwe rubriek!
pagina 11*

Kievit gefotografeerd door Marjon Hoen in de paardenwei in Neede. Het bleef lang koud maar zo'n Kievit in de wei geeft je toch het gevoel dat de lente in aantocht is!

Waar vindt u ons op internet

Meer informatie, verslagen van inventarisaties, excursies, een overzicht van werkgroepen etc., vindt u op onze website:

www.vogelwerkgroepberkelland.nl

Voor waarnemingen in de gemeente Berkelland: kijk op de website:

www.vwgberkelland.waarneming.nl

Bestuur Vogelwerkgroep Berkelland

Voorzitter

Henk Leevers, Oude Eibergseweg 13, 7273 PJ Haarlo

tel: 0545-261531 henkenjantine@hotmail.com

Secretaris

Sonja Grooters, Patrijsstraat 111, 7161 JM Neede

tel: 0545 - 292 582 sonjaenhans@hotmail.com

Penningmeester

Ben Stegeman, Warmelinkshof 4, 7271 KM Borculo

tel: 0545-274321 bennie.stegeman@kpnmail.nl

Bankrekening: NL48RBRB.085.01.05.714 t.n.v.

VWG Berkelland te Ruurlo

Lid

Marjon Hoen, Kieftendijk 3, 7161 RL Neede

tel: 0545-291525 info@marjonhoen.nl

vacature

Algemeen mail-adres

E-mail: info@vogelwerkgroepberkelland.nl

*De redactie van deze uitgave is verzorgd door
Cees van Beinum, Marjon Hoen en Jos Korenromp*

Een broedende Oehoe gefotografeerd door Benno Stortelder in de steengroeve te Winterswijk

Inhoudsopgave

Van de voorzitter <i>Henk Leevers</i>	3
Middelste Bonte Specht <i>Marina Stap</i>	4
VWG Berkelland whatsapp-groep <i>Jaap de Jong</i>	5
Kennismaking in vogelvlucht <i>Familie Alink</i>	6
Bij het Kristalbad watervogels kijken <i>Sam Tempert</i>	8
Excursie Vreugderijkerwaard <i>Henk Leevers</i>	8
Kinderen Tomijnschool tellen vogels <i>Sonja Grooters</i>	8
Jaaroverzicht 2017 <i>Jaap de Jong</i>	9
Nieuwjaarsreceptie <i>Marjon Hoen</i>	9
Zeldzame soorten <i>Jaap de Jong</i>	10
Kuifmees <i>Marina Stap</i>	11
Bloemen voor Geert en Anton <i>Sonja Grooters</i>	12
Jaarverslag trektelpost Havelandweg 2017 <i>Marina Stap</i>	13
Goed bezocht meeting voor zoektocht vrijwilligers <i>Marjon Hoen</i>	14
Ingezonden foto's	14
Huismussen in de tuin: gezellig <i>Jos Korenromp</i>	15
Leuke anekdote over Ransuilen <i>Jos Korenromp</i>	15
Data van activiteiten, ledenavonden en excursieprogramma 2017 / 2018	16

De nieuwe N18

Misschien is de weg al open gesteld als u dit leest. We hebben allemaal de aanleg kunnen volgen en kunnen ook steeds meer zien welke impact deze heeft in het landschap en ook nog zal hebben. Buurten die gesplitst worden, burens die opeens ver weg wonen, land dat gewijzigd is en vertrouwde weggetjes die opeens ophouden of zijn verdwenen. Tja al meer dan 30 jaar is er over gesproken en nu ligt ie er dan. Als VWG hebben we wat zaken kunnen doen zoals extra nestkasten voor uilen met steun van Rijkswaterstaat, wat extra overhoekjes voor de Patrijs en ook zal de weg vogelvriendelijk worden ingericht. In dit geval betekent dit, dat de kans op aanvaringen van uilen en roofvogels wordt verkleind door hogere zitplekken, die ook verder weg staan. We zullen het nog moeten zien en zullen hierover met de wegbeheerder in gesprek gaan.

Als ik bij de nieuwe weg sta dan krijg ik steeds associaties met het lied van het Klein Orkest over de Berlijnse muur: alleen vogels vliegen van oost naar west, omdat ze soms in het oosten en soms in het westen willen zijn. Dat is hier ook zo denk ik.

Soms willen ze in het oosten en soms willen ze in het westen zijn. Wel goed uitkijken en hoog genoeg overvliegen zou ik zeggen. Zal voor de vogels ook wel wennen zijn en ik ga toch eens vragen of er bij een nieuwe weg meer verkeersslachtoffers zijn bij de dieren. Zeker is, dat er dieren worden doodgereden en dat hier de aaseters weer van profiteren zoals Zwarte Kraai, Ekster en Buizerd. De ene zijn dood is de ander zijn brood.

Ook de wegbermen zullen ongetwijfeld vele muizen en insecten opleveren en dat is ook weer voedsel voor veel vogels. Ze zullen deze eettafel ongetwijfeld snel ontdekken of hebben hem al ontdekt.

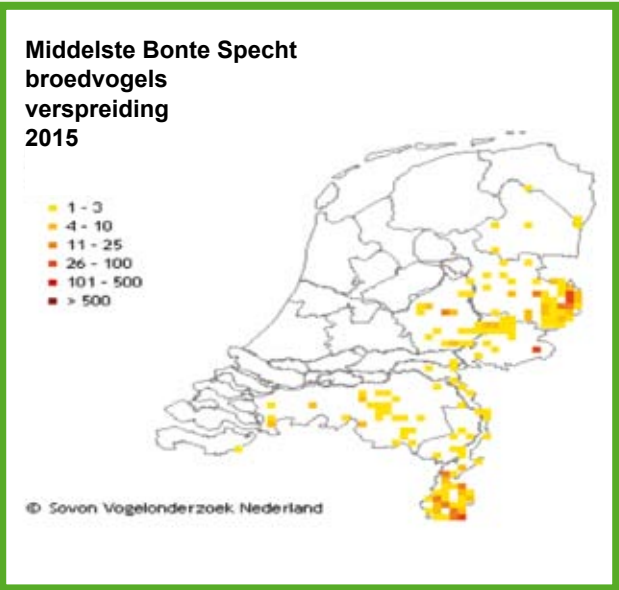
Ik zal nog wel moeten wennen aan de nieuwe weg en of het went is ook maar de vraag. Zeker als je in de buurt bent om vogels te tellen, want dan komen er extra geluiden bij van verkeer. Die heerlijke stilte met alleen natuurlijke geluiden is hier dus verleden tijd.

Henk Leevers, voorzitter

De Middelste Bonte Specht

Door Ben Hulsebos (districtscoördinator van de speciale spechtentelling) ben ik gevraagd om de Middelste Bonte Spechten in het Lankheet te tellen. Dit naar aanleiding van de atlstelling die ik met Willy Smeenck en Luuk de Haan heb gedaan. In 2017 hebben Luuk en ik de bossen rondom Haaksbergen intensief geïnventariseerd op Middelste Bonte Spechten. (12 territoria) Door deze telling ben ik nieuwsgierig geworden hoe het met de Middelste Bonte Spechten is gesteld in Berkelland. Op onderstaand kaartje lijkt Berkelland namelijk wat achter te blijven bij de buurgemeenten. Dit kan natuurlijk komen omdat er minder oude bossen zijn dan in de omringende omgeving. Er is al een nieuwer kaartje en daar worden in onze omgeving iets meer vogels geteld (helaas nog niet te benutten).

Eerst een stukje geschiedenis (bron Sovon)
In het grootste deel van de twintigste eeuw was de Middelste Bonte Specht een zeldzaamheid. Van de negen broedgevallen tot en met 1995 stammen de meeste uit Twente rond 1960. Vanaf 1996 nestelt de soort jaarlijks in het land, in sterk toenemende aantallen. Na de eeuwwisseling steeg het aantal vlot van enkele tientallen naar vele honderden broedparen.

De verspreiding bleef aanvankelijk beperkt tot Zuid-Limburg, gevolgd door Twente, de Achterhoek, het Rijk van Nijmegen en Noord-Brabant. De soort rukt nog steeds verder naar het noordwesten op. Deze expansie past binnen een uitbreidingsgolf die ook in Duitsland en België opviel. Hij werd bevorderd door het ouder worden van bos en extensiever bosbeheer, met een grotere tolerantie van dood of stervend hout.

Conclusie
In Twente wordt deze soort al jarenlang geïnventariseerd. Ben Hulsebos heeft onderstaande conclusie van deze tellingen beschreven:
'Na een stijging van de aantallen Middelste Bonte Spechten gedurende de periode 2004-2007 was de groei wat afgevlakt. Het leek er op dat alle geschikte gebieden bezet waren. Maar vanaf 2010 is deze specht ineens goed doorgebroken en is het aantal territoria jaarlijks verder toegenomen.

In 2016 bereikte de Middelste Bonte Specht in Twente zijn hoogtepunt met 270 territoria. Dit jaar (2017) echter bleef de teller steken op 233. De groei is er uit en hier en daar is zelfs sprake van teruggang'.

De aantallen in Berkelland (bron waarneming.nl)
De eerste Middelste Bonte Specht werd gezien in het Kerkloobos op 13-3-2005 door Staringadvies. Drie jaar later zag dezelfde waarnemer een exemplaar op 7-11-2008 op een voedertafel nabij Rekken. Op 12-8-2010 werd er op het Haarlosche veld bij een huis ook een Middelste Bonte Specht foeragerend aangetroffen. Vanaf 2011 nemen, net als in Twente, de waarnemingen toe (zie tabel op volgende pagina).

In het Kerkloobos, het Teeselinkven en het Needse Achterveld wordt er al jarenlang geteld en in die gebieden is met zekerheid te stellen wanneer de Middelste Bonte Specht wel of niet aanwezig is. Tijdens de atlstellingen in van 2013 t/m 2015 zijn alle gebieden ook goed doorzocht. Het lijkt mij daarom logisch daar er toen meer territoria zijn ontdekt dan voorheen, te meer omdat deze soort in Berkelland (nog) niet officieel gemonitord wordt. Opvallend is de toename in het afgelopen jaar van het aantal territoria. Dit in tegenstelling tot Twente. Heeft de Middelste Bonte Specht zich hier definitief gevestigd? Is dit te wijten aan broedsucces?

		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
RUURLO	Drietelaar	1		1	2	2	1	2
	Kooierveld	2		1	1			1
	Boswachterij Ruurlo		1	1	2	2	1	
	Kasteel Ruurlo				1			
	Brandenborch							1
REKKEN	Respelhoek							1
	Rammelbroekweg	2						2
	Ruskesslatwef e.o				1			
EIBERGEN	De Nachtegaal	1	1	1	1	1	2	
	Kerkloobos			1				1
	Mallem e.o			1				
	Apedijk			1				
	Buurserbeek onder Haaksbergen					1		
NEEDE	Leugemorsweg							1
	Holterhoek						1	
	Needse berg	1				1		
	Spilbroek e.o				1			
	Needse Achterveld					1	2	2
RIETMOLEN	Lochhuizen						1	
	Tesselinkven						1	
HAARLO	Haarlosche veld							1
BORCULO	Brinkmansweg (leostichting)				1			1
TOTAAL TERRITORIA		7	2	7	10	8	9	13

Tellen we beter? Ondanks de vastgestelde toename ben ik er bijna van overtuigd dat er nog meer paartjes in ons gebied aanwezig zijn. Het Lankheet- zuid is bijvoorbeeld niet volledig geïnventariseerd. Ook de bossen rondom Ruurlo zijn niet uitgekamd. Hierbij komt de vraag naar voren of het gewenst is de Middelste Bonte Specht officieel te gaan monitoren voor ons hele gebied.

Tekst: Marina Stap

VWG Berkelland Whatsapp-groep

Voor diegenen die in het bezit zijn van een smartphone is er de mogelijkheid om lid te worden van de VWG Berkelland Whatsapp-groep.
In deze groep kunnen we elkaar leuke waarnemingen doorgeven. Op het moment van schrijven komen er bijvoorbeeld berichten voorbij over overvliegende Kraanvogels. Het is natuurlijk alleen al leuk om te horen dat iemand Kraanvogels ziet, maar in dit geval tevens een tip om zelf extra op te letten, want er zou zo maar een groepje Kraanvogels bij jou over kunnen vliegen! De whatsapp-groep bestaat sinds 5 februari 2016 en er zitten ondertussen ongeveer 15 tot 20 mensen in de groep. Iedereen mag lid worden! Van de leden verwachten we natuurlijk het liefst zoveel mogelijk bijzondere waarnemingen, maar een determinatievraag of een mooie foto zien we ook graag langskomen! Zo zagen we al eens foto's van Barmsijzen en Ooievaars, maar ook kwam er al eens een geluidsfragment voorbij. In principe gaat het natuurlijk alleen om waarnemingen binnen ons werkgebied, maar als er ergens anders iets zeer speciaals voorbijkomt horen we dat ook graag! Het gaat in principe ook alleen over vogels – we zijn per slot van rekening een vogelwerkgroep – maar ook hier geldt: voor iets speciaals maken we graag een uitzondering.

Wie interesse heeft, stuurt mij even een whatsapp bericht met je naam, dan voeg ik je toe aan de groep. Mijn telefoonnummer is 06 3168 4227. Email mag ook: jpdjong@gmail.com

Tekst: Jaap de Jong

Kennismaking in vogelvlucht

In deze rubriek vertellen leden van de Vogelwerkgroep Berkelland door middel van een aantal vragen wie ze zijn en waarom ze vogels in hun hart hebben gesloten. Naast het beantwoorden van de vragen mogen er natuurlijk ook bijzondere foto's meegezonden worden!

1 Stel je zelf even kort voor: naam, werk, waar woon je, etc.?

Als familie zijn we uitgenodigd om ons voor te stellen. Ons gezin bestaat uit: Hennie Alink, geboren in Goor in 1950 en ik ben in 1975 getrouwd met Hannie in Traa en toen in Neede gaan wonen. Ik heb in Hengelo (O) gewerkt bij Machinebedrijf ten Heggeler en sinds mei 2016 ben ik gepensioneerd. Hannie Alink-in Traa is in 1953 geboren in Neede en is een echte Needenaar. Ik heb na mijn schooltijd bij de gemeente Neede gewerkt en na de fusie bij de gemeente Berkelland. In januari 2015 ben ik gestopt met werken bij de gemeente en vanaf oktober 2015 ben ik vrijwilligster bij de Tip/VVV te Neede. Wij hebben één dochter Kirsten en 2 kleinkinderen. Kirsten Alink is geboren in 1979 in Enschede. Ik ben getrouwd met Reinoud Hulzink en samen hebben we twee kinderen, een zoon Kjell van 8 jaar en een dochter Liv van 6 jaar. Verder hebben we nog een Schapendoes en twee IJslandse paarden. Ik doe de administratie van ons bouwbedrijf Hulzink Bouw te Neede. Samen met mijn ouders controleren we nestkasten in het bos van Hans Grooters en bij de schaapskooi van Stel.

2 Wat is het meest grappige wat je hebt meegemaakt tijdens het vogelen?

We waren op een dag nestkasten aan het controleren en bij het afhalen van de deksel zagen we een nest met jonge Eekhoortjes. (Zie foto). We schrokken eerst wel, maar gelukkig hielden we de kast goed vast. Bij de volgende controle bleek dat de Eekhoorn de jongen had verplaatst.

Baby eekhoorn

3 Wat is de meest bijzondere vogel die je ooit hebt waargenomen?

Voor ons is dat de Roodkopklauwier (Zie foto). We waren een week op vakantie in Bergeijk in de Kempen. Tijdens een wandeling op de grens met België troffen wij deze mooie vogel aan. Voor Kirsten is het de Zwarte Ooievaar, gezien in het Noordijkerveld.

Roodkopklauwier

4 Wat is je lievelingsvogel en waarom?

Wij vinden de Boomklever wel erg mooi. Hij kan zonder moeite zowel omhoog als omlaag klimmen en is de lenigste klimmer van allemaal. Een Specht of Boomkruiper blijft ver achter bij hem. Hij wordt in het boek Lente van Jac.P.Thijssse wel de Blauwspecht

genoemd. Zij pleisteren de opening van hun nest dicht met leem tot het de juiste grootte heeft. Kirsten vindt de Papegaaiduiker erg mooi, omdat het een heel grappige vogel is en om zijn manier van voortbewegen.

5 Aan welke vogel heb je de meeste hekel en waarom?

Eigenlijk is er geen vogel waar we een hekel aan hebben, maar als we er één moeten noemen dan is het wel de Ekster vanwege de overlast en de Meerkoet vanwege het grote aantal.

6 Heb je een gebied waar je het liefst naar toe gaat om vogels te spotten?

We gaan graag naar Texel om vogels te spotten. Verder gaan we graag naar het Needse Achterveld en het Noordijkerveld

7 Welke vogel heeft volgens jou het mooiste geluid en waarom vind je dat?

In het vroege voorjaar de Zanglijster, zittend op de hoogste top van een boom. Hij maakt telkens drie dezelfde tonen met af en toe een fikse uithaal. Hoera, het wordt voorjaar! In de winter vinden we het gekwebbel van de Staartmezen mooi.

8 Heb je naast het vogelen nog andere hobby's en zo ja welke?

De hobby van Hennie is fotografie, fietsen en

wandelen. Hannie heeft als hobby knutselen en mozaïeken, zwemmen en ook wandelen en fietsen. Kirsten houdt van paardrijden, mountainbiken en lezen.

9 Wil je nog iets anders kwijt in het Zwaalfje?

Nee, we vinden het Zwaalfje er heel mooi uitzien, qua indeling en foto's. Geweldig.

10 Welke vraag wil je uit het lijstje halen en welke komt daarvoor in de plaats?

We willen vraag 9 er uit halen. Omdat we begonnen met 10 vragen, voegen we er geen vraag aan toe.

11 Aan wie geef je de vlucht voor de volgende keer door?

Wij zouden de vlucht aan Wim Raaben door willen geven. Wim houdt zich erg bezig met de zwaluwen. Wij wensen hem veel plezier met het beantwoorden van de vragen.

Tekst en foto's familie Alink

Bij het Kristalbad watervogels kijken

Op zondag 14 januari had de Vogelwerkgroep een excursie naar het Kristalbad in Hengelo georganiseerd. We verzamelden om negen uur bij het Zwickelaarsplein in Eibergen.

Toen we naar het Kristalbad liepen zagen wij gelijk een Grote Gele Kwikstaart. We volgden een riviertje dat bij het Kristalbad uitkwam, en zagen al een paar Meerkoeten en een paar Dodaars. We hoopten nog een IJsvogel tegen te komen maar dat is niet gelukt. Toen we daar aankwamen waren er veel Wilde Eenden en Meerkoeten.

Er stond een hele mooie wachttoren waar je over alles heen kon kijken. Daar zagen wij een paar Tafelenden, Waterhoentjes, Kuifeenden en Krak-eenden. Na een kwartier liepen we naar de andere kant. Onderweg zagen we twee Knobbelzwanen, Eksters en Aalscholvers. Aan de andere kant zagen we dat daar ook een toren stond. In die plas zwommen Soepeenden, Zilvermeeuwen en een paar Wintertalingen. Op de weg terug zagen we een Boomkruiper en een Buizerd.

We waren om ongeveer elf uur weer terug bij de auto. Op de terugweg zagen we nog zes Reeën de weg oversteken. We hebben 44 soorten vogels gezien.

**Tekst: Sam Tempert
Foto: Kirsten Alink**

Excursie Vreugderijkerwaard

Op 27 december zijn we met 13 leden afgereisd naar een gebied ten noordwesten van Zwolle: Vreugderijkerwaard.

Met een busje en een auto kwamen we aan bij de eerste halte: uitkijkpunt met ook een hut. Parkeren bij de Vreugdehoeve, een biologische schapenboerderij met winkel, waar we ook nog wat kaas hebben ingeslagen. Natuurlijk kwamen we voor de vogels en de aanwezige Kleine Zwanen zijn toch altijd weer bijzonder. Daarnaast diverse eenden zoals Winterling, Pijlstaart, Slob- en Tafeleend. Het weer zat echter niet mee en naast de harde wind ging het met name tussen de middag ook nog regenen. Daarom besloten we om maar een wat langere stop in te lassen bij een warm restaurant. Daar kwamen we ook weer op temperatuur en hebben ook gezellig diverse wetenswaardigheden met elkaar kunnen uitwisselen. Ook een onderdeel bij een hele dag vogels kijken,

dat van belang is. Vervolgens weer op pad richting Ketelmeer om wellicht een Zeearend te spotten. Dat is niet gelukt, maar Buizerd, Torenvalk, Sperwer en Havik zijn ook de moeite waard. Wederom veel watervogels: Grote Zaagbek, Nonnetje en Brilduiker. Het zijn soorten, die we bij ons in Berkelland minder gauw zullen tegenkomen en daarom zijn excursies naar dit soort gebieden altijd de moeite waard: veel vogels te zien en ook diverse soorten. De teller stopte bij 57 soorten en dat is ook wel eens meer geweest, maar dat mocht de pret niet drukken. En voor die Zeearend gaan we vast nog wel terug of komt ie bij ons nog overvliegen?

Tekst: Henk Leever Foto's: Kirsten Alink

Kinderen B. Tormijnschool tellen vogels

Leerlingen van de B. Tormijnschool in Noordijk hebben donderdag 25 januari vogels geteld. Hiermee liepen ze vooruit op de Nationale Tuinvogeltelling, die in het weekend van 27 en 28 januari voor de 15de keer werd gehouden. Scholen konden in de week hieraan voorafgaand al meedoen. Met een verrekijker en een vogelfolder van Vogelbescherming Nederland in de hand gingen de kinderen het schoolplein op. In een half uur tijd moesten er zoveel mogelijk vogels worden geteld. De kinderen zagen onder meer Duiven, Mezen, Kauwen, Huismussen en een Vink. Ze mochten deze nadien invoeren in de computer.

Landelijk stond de Huismus wederom op 1 in de Tuinvogeltelling van 2018. Opvallend was dat de Merel zijn vaste plaats in de top-3 kwijt is. De Koolmees en Pimpelmees stonden respectievelijk op de 2e en 3 plaats, gevold door de Kauw en Merel.

Jaaroverzicht 2017

Via <http://vwgberkelland.waarneming.nl> zijn allerlei leuke gegevens op te vragen over vogelwaarnemingen.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totaal aantal soorten	146	154	177	171	176	180	171	178	182	174
Waarvan zeldzame soorten	9	10	25	19	24	26	23	25	28	20
En zeer zeldzame soorten	-	1	2	-	1	4	-	1	4	4
Aantal nieuwe soorten	2	3	11	5	4	4	3	1	4	1

Aantallen binnen het werkgebied van de Vogelwerkgroep Berkelland

Bron: <http://vwgberkelland.waarneming.nl>

De tabel is bijgewerkt volgens de huidige inzichten en stand van de waarnemingen aan het einde van 2017. Hoewel eind 2016 de teller voor het totaal aantal waargenomen soorten in Berkelland op 219 uit kwam – zie het verslag van vorig jaar – en er in 2017 slechts 1 nieuwe soort (**Zwarte Zee-eend**) werd ontdekt, kwam het totaal aantal waargenomen soorten op 223 door het invoeren van oudere waarnemingen van **Ortolaan, Roodpootvalk en Kwartelkoning** (waarvan de laatste met een mooi bewijsplaatje!) Leuk dat oude waarnemingen toegevoegd worden! Zo krijgen we een steeds completer beeld van de avifauna in ons werkgebied. Een foto (of een geluidsfragment) maakt het natuurlijk helemaal compleet! Hierbij dan ook het verzoek om bijzondere waarnemingen uit het verleden in te voeren op waarneming.nl.

De zeldzaamheden van 2017

Januari: Bokje en Kraanvogel

Februari: Smelleken, Klapekster en Taigaboomkruiper

Maart: Witoogeend, Pestvogel, Zwarte Zee-eend en Bonte Strandloper

April: Beflijster, Visarend, Purperreiger, Zwarte Ruiter en Kluut

Mei: Draaihals, Morinelplevier, Bondebekplevier, Kwak en Grauwe Kiekendief

Juli: Zwarte Ooievaar

Augustus: Zeearend en Blauwborst

Oktober: Roodkeelpieper en Sneeuwgorst

Juni, september, november en december: –

Tekst: Jaap de Jong

Foto: Jos Korenromp

Gezellige nieuwjaarsreceptie met presentatie van Jos Korenromp

Op woensdag 3 januari kwamen de leden van de Vogelwerkgroep Berkelland om elkaar een goed nieuwjaar wensen in de Melktap in Borculo. Onder het genot van een kop koffie en een oliebol werd er gezellig bijgepraat. De voorzitter Henk Leever wenste een ieder ook een goed vogeljaar. In het tweede deel van de avond hield Jos Korenromp een presentatie. Zeer creatief en meer dan het luisteren en kijken waard! Hij had drie verschillende soorten korte series bij zich. Eerst liet hij geluid horen, daarna datzelfde geluid aangevuld met prachtig beeldmateriaal. Vervolgens een serie met als titel "Een bescheiden vogelaar". Daarin vertelt Jos op humoristische wijze over zijn belevenissen als vogelaar. En natuurlijk over zijn vele zeldzame waarnemingen, zoals die van "de Chinese Putter". Tot slot liet hij een serie zien met als titel "Winter aan de Groenlose Slinge". Bescheiden maar wat een prachtige kwaliteit en creativiteit!

Tekst en foto's: Marjon Hoën

Zeer zeldzame soorten

In de loop der tijden zijn er 23 zeer zeldzame vogelsoorten binnen ons werkgebied gedocumenteerd op waarneming.nl. Een aantal daarvan heeft betrekking op publicaties in kranten en tijdschriften. Daarbij gaat het soms om dieren die geschoten werden. Bij gebrek aan verrekijkers en telescopen, was determinatie soms alleen mogelijk door de vogel dood te schieten en natuurlijk staat een zeldzaamheid opgezet als jachttrofee hangend aan de schoorsteenmantel prachtig! – als je er van houdt tenminste.

De lijst hieronder toont naast de vogelnaam de allereerste melding daarvan, soms tevens de allerlaatste. Een enkele is overigens niet geheel onomstreden, zoals bijvoorbeeld de Kuifkoekoek. De meeste soorten hieronder zijn landelijk gezien niet zeer zeldzaam, maar alleen binnen ons werkgebied. De volgende aanduidingen in de lijst zijn gebaseerd op de landelijke status: algemeen en vrij algemeen, **zeldzaam**, **zeer zeldzaam**.

De lijst gesorteerd op eerste waarneming.

• Korhoen	1899-01-12
• Kuifleeuwerik	1905-07-01
• Grote Trap	1917-02-08
• Notenkraker	1968-08-02
• Kwartelkoning	1978-07-19
• Roodpootvalk	1982-06-15
• Kwak	2005-07-29
• Sneeuwgorst	2005-11-20
• Morinelplevier	2006-05-14
• Ortolaan	2007-10-28
• Alpenheggenmus	2009-04-26
• Steenloper	2010-05-08
• Kuifkoekoek	2010-05-26
• Kleine Jager	2012-07-12
• Drieteenmeeuw	2013-02-02
• Zilverplevier	2013-05-15
• Oeverpieper	2013-11-24
• Grote Zee-eend	2013-12-01
• Roodkeelduiker	2015-12-20
• Steltstrandloper	2016-05-14
• Kleine Strandloper	2016-05-17
• Grote Karekiet	2016-05-23
• Zwarte Zee-eend	2017-03-10

Roodpootvalk

De lijst is zelf eenvoudig op te roepen:

- ga naar <https://vwgberkelland.waarneming.nl>
- selecteer 'Overzichten'
- selecteer 'Waargenomen soorten'
- zet het veld 'Zeldzaamheid' op '>= Zeer zeldzaam'
- druk op 'OK'

Tekst: Jaap de Jong Foto: Jos Korenromp

Kerkuilen

Kerkuilenpaar

Bijgaande foto ontving de redactie van Benno Stortelder. Beide Kerkuilen waren terug gevangen. Om er achter te komen welke het mannetje was en welke het vrouwtje werden de bandjes van de vleugels gemeten.

Resultaat: de lichte Kerkuil is de man, de donkere Kerkuil is de vrouw!

Wat is de moeite waard om te weten over

de Kuifmees volgens Marina

Op één van de ledenavonden gaf Henk Lammers aan dat hij het leuk zou vinden dat er op de ledenavonden een vogel zou worden besproken, zodat iedereen iets leert over het leven van die vogel. De bedoeling daarbij is dat de beurt van de spreker gaat rouleren. Dit idee leek me ook wel iets voor het Zwaalfje en zo is deze rubriek ontstaan. Ook hier geven we het stokje door zodat steeds een ander persoon iets over een vogel vertelt wat hij of zij de moeite waard vindt om te delen met de lezers.

Een prachtige vogel vind ik de Kuifmees. Hij is een regelmatige gast in onze tuin, voornamelijk in de winter. De Kuifmees hangt dan net zoals andere mezen aan de vetbollen. Hij komt bij ons in de tuin omdat wij naast een gemengd bos met grove dennen wonen. Buiten Europa schijnen ze eigenlijk niet voor te komen. In ons land leven de Kuifmezen voornamelijk in de naaldbossen op de zandgronden in het oosten van het land. In het westen van Nederland komt hij niet of in ieder geval veel minder voor, op een paar plekken na, zoals de Hollandse duinen.

Kuifmezen hebben een zeer grappige kuif, vandaar hun naam. Zelf vind ik het net een punkkapsel. Deze kuif zetten ze op als ze opgewonden zijn. Kuifmezen zijn territoriale vogels die het gehele jaar in hun broedgebied verblijven. Ik heb niet het idee dat ze in het bos naast ons huis broeden en dat onze tuin tot hun territorium behoort, maar dat weet ik niet zeker. Ik zal daar komend jaar eens beter op letten. Het is wel bekend dat jonge vogels in de winter rondzwerven. Dus het kan ook zijn dat ik altijd jonge vogels zie.

Kuifmezen schijnen hun eigen hol te hakken, dat doen ze dan weer niet in de dennen maar het liefst in een berkenboom. Die is zachter en dan hoeven ze minder hard te hakken. Nu las ik laatst een artikel over het achterhoofd van een hangende Kuifmees. Het lijkt alsof ze een paar extra ogen op hun achterhoofd hebben of te wel "een vals gezicht" hebben. Dwerguilen hebben dit ook. Ze hebben dit om vijanden af te weren. Roofvogels denken dat de vogels hen kunnen zien en laten de mees of uil met rust omdat er geen verrassingsaanval meer kan plaatsvinden. De Kuifmees heeft wel vijanden, de specht. De specht lust namelijk wel een nestje jonge Kuifmezen.

In de winter zie je de Kuifmezen vaak in gemengde groepen door het bos trekken. De groepen bestaan uit allerlei mezen, Goudhaantjes, Glans -en Matkoppen maar ook uit een enkele specht. Deze vogels profiteren van elkaars zicht en gehoor bij naderend gevaar, dit is energiebesparend. Als je alleen bent moet je namelijk constant alert zijn op gevaar, dit kost energie. Daarnaast is er dan ook minder tijd om te foerageren omdat je steeds aan het opletten bent. De vogels zoeken elkaar daarom op in de winter. Ook schijnt het zo te zijn dat de vogels een eigen plek hebben waar ze foerageren. De Kuifmees foerageert voornamelijk langs het middendeel van de takken, terwijl de Matkop de binnenste en de Zwarte Mees samen met de Goudhaantjes de buitenste delen van de naaldbomen voor hun rekening nemen. Het voedsel van de Kuifmees bestaat vooral uit insecten, maar hij schakelt in de winter ook over op de zaden, voornamelijk uit naaldbomen. In onze tuin eten ze zaden, maar dan niet van de naaldbomen maar van de winkel.

Graag wil ik de vogelpen doorgeven aan Jeanne Kliemesch.

Tekst: Marina Pruyssers Foto: Jos Korenromp

Bloemen voor Geert en Anton

Tijdens de ledenvergadering op 5 maart zijn Anton Meenink en Geert Heetebrij even in het zonnetje gezet.

Geert Heetebrij

Geert, ook wel de gierzwaluwman genoemd, is sinds 2005 actief met de Gierzwaluw. Destijds is dat begonnen met het inmetelen van gierzwaluwkasten aan de achterzijde van de seniorenwoningen aan de Rapenburg/Ruwenhofstraat. Daarna zijn er vele nestkasten/dakpannen/invliegopeningen gevolgd in nauwe samenwerking met Pro Wonen. Ook tijdens de renovatie van wijk de Needse Berg is er veel aandacht geweest voor het plaatsen van nestkasten of het creëren van broedmogelijkheden voor de Gierzwaluw, dmv van het plaatsen van een vogelvide op de hoek van elke woning. Daarnaast heeft Geert in Borculo en in Eibergen ook veel vrijwilligers op de been weten te krijgen. Ook daar is hij betrokken geweest bij renovatie/verbouwing van gebouwen en het creëren van broedmogelijkheden voor de Gierzwaluw.

Inmiddels zijn er veel broedmogelijkheden voor de Gierzwaluw. Het blijft echter van belang in de gaten te houden of tijdens verbouwing/renovatie/sloop broedmogelijkheden verdwijnen. Het is van belang om te zorgen dat deze broedlocaties behouden blijven en/of terugkomen.

Geert heeft in Neede bovendien gezorgd voor een gierzwaluwtil, in de Oude Straat/Nieuwstraat. Er zal nog een gierzwaluwtil in wijk De Berg worden geplaatst, daar blijft Geert nog bij betrokken.

Anton Meenink

Anton heeft bijna veertig jaar vogels geringd. Hij heeft aangegeven daar nu mee te willen stoppen. Anton heeft allerlei soorten vogels geringd: van kleine zangvogeltjes tot uilen. Ringen mag alleen als je in het bezit bent van een ringvergunning, daarvoor moet je een aantal jaren meelopen met een gecertificeerde ringer, waarna men examen kan doen. Anton heeft gedurende zijn ringwerkzaamheden meerdere aspirant ringers met hem mee laten lopen. Op deze manier zijn er binnen Berkelland weer een aantal mensen die een ringcertificaat hebben.

Sinds 2014 is Anton ook betrokken bij het ringen van Boerenzwaluwen. Dit heeft hij samen met Wim Raaben opgezet. Echter de grote passie van Anton zijn uilen en dan met name de Kerkuil, maar ook Bosuil en Steenuil heeft Anton veel geringd, niet alleen binnen Berkelland, maar in de hele Noord Oost Achterhoek.

Daarnaast houdt Anton de administratie bij van de ringen, dit blijft hij voorlopig nog doen. Een enorme klus om alles in te voeren; je moet weten waar, wanneer en door wie een ring wordt omgelegd en waar een vogel allemaal wordt teruggemeld. Alle gegevens worden in een landelijke database ingevoerd, op die manier kun je veel te weten komen over de leeftijd en de verspreiding van een soort!

Jaarverslag trektelpost Havelandweg 2017 (21-11-2017)

Afgelopen jaar is er op de Havelandweg regelmatig geteld. We hadden zelf de indruk dat het geen goed trekteljaar was. Op veel zondagen regende het zo hard dat er niet geteld werd. Wel wordt er, in tegenstelling tot vroeger, meer geteld op de doordeweekse dagen.

Echter, soms klopt je gevoel niet met de werkelijkheid, daarom een aantal getallen op een rijtje:

Teljaar	Exemplaren	teluren	Aantal dagen
2013	80097	113.03	38
2014	210414	103.30	33
2015	81306	138.25	45
2016	115379	122.02	43
2017	112206	113.28	39

(bron trektellen.nl)

Opvallend is dat we in 2014 het minste aantal uren hebben geteld maar de meeste vogels hebben gezien. Een topjaar is dat geweest voor je gevoel. De klapper dat jaar waren de 130347 Houtduiven die doortrokken. Dit jaar zijn er 32590 Houtduiven geteld, meer exemplaren dan in de jaren 2013, 2015 en 2016. Maar altijd hopen we weer op zo'n dag als in 2014. De beste dag voor de Houtduif viel dit jaar op 4 november. Er trokken toen 22216 exemplaren door. Het weer was goed, 7 graden, er stond nauwelijks wind (windkracht 1) en de wind kwam uit het zuiden. De beste omstandigheden voor een goede Houtduifvogeltrek.

Dagrecords

Dit jaar hadden we van de volgende soorten het hoogste aantal die ooit geteld zijn op de telpost:

3 september: 93 Huiszwaluwen

1 oktober: 16 Tjiftjaffen

9 oktober: 10198 Vinken

9 oktober: 472 Kneuen

4 november: 137 Buizerds

Natuurlijk staan we er niet alleen voor de aantallen maar ook voor de krenten in de pap. Daar wordt een trekvogelteller heel vrolijk van. De krenten voor dit jaar waren op 27 augustus 3 Blauwborsten, in de laatste week van september, een Paapje, Tapuiten en de Roodborsttapuit, 2 Appelvinken op 23 september, een Roodkeelpieper op 8 oktober, een Sneeuwgors op 10 oktober en een klappekster op 1 november. Voor één van de waarnemers de eerste Klappekster ooit in Berkelland. Op 4 maart zijn er 5 Kraanvogels geteld en dat vinden over een heel jaar gezien wel heel mager. Misschien volgend jaar beter.

Het telseizoen zit er weer op maar gelukkig komen de eerste vogels begin volgend jaar alweer terug, als een van de eersten komt hopen we, de Kraanvogel.

Tekst: Marina Post

Foto: Luuk de Haan

► *Er is nog geen nieuwe 'gierzwaluwman of -vrouw' gevonden. Mocht iemand interesse hebben, dan kan hij/zij een mail sturen naar: info@vogelwerkgroepberkelland.nl.*

Goed bezochte meeting voor zoektocht vrijwilligers

De oproep om te helpen bij de bescherming van uilen en roofvogels leverde op 12 maart een mooi gevulde zaal op bij De Melktap in Borculo. Naast een tiental eigen leden kwamen er 46 mensen van buitenaf opdagen op deze speciaal georganiseerde informatie avond.

Tijdens deze meeting werd één en ander uitgelegd over de werkzaamheden. Voor de Uilen worden er speciale kasten gemaakt en deze worden ook jaarlijks gecontroleerd. Daarbij worden ten behoeve van onderzoek de Uilen geringd. Het is met name in het voorjaar een intensieve klus om alle kasten te inspecteren en daarbij is alle hulp welkom. Kennis van de uilen is niet direct noodzakelijk en er zal altijd een ervaren uilenkenner en/of ringer meegaan. Ook wordt er gebruik gemaakt van camera's om de inspectie van kasten efficiënter te kunnen uitvoeren. Het is voor liefhebbers een ideale mogelijkheid om nader kennis te maken met de natuur en uilen in het bijzonder. Ook voor de Roofvogels werd er gezocht naar vrijwilligers. Daar zullen nieuwe vrijwilligers samen met een ervaren vogelaar het veld in gaan om het aantal

Steenuil

roofvogels te inventariseren. Ook voor hen een ideale mogelijkheid om meer te weten te komen van de natuur en over de verschillende roofvogels, die er in Berkelland zijn. Verheugend is dat we een mooie lijst aanmeldingen hebben gekregen deze avond, zo'n 20 mensen willen meehelpen. Leden en niet-leden en zowel voor de uilen als voor de roofvogels en verspreid in Berkelland. Toch goed zo'n oproep in de diverse media!

Tekst en foto: Marjon Hoen

Huismussen in de tuin: gezelligheid

Jaren geleden broedden er nog Huismussen onder de dakpannen aan de zonzijde van ons huis. Die vogels waren toen ook het hele jaar door in groepjes aanwezig. Echter tijdens een zeer warme zomer lagen er elke dag wel een of twee nog bijna naakte jongen op de tegels van het terras. Ik vermoedde dat ze door de hitte onder de donkere pannen het leven hadden gelaten. Sinds die tijd hebben we geen broedgevallen meer gehad en ook het aantal bezogende vogels was zeer wisselend. Soms leek het er op dat ze uitgestorven waren in onze buurt. Tot afgelopen zomer. Toen zagen we regelmatig groepjes op het gazon rond hippen. Die groepjes werden steeds groter. Dat kwam ook door een toenemend aantal jongen dat nog om voedsel bedelde. Soms was het aantal zeker wel 15. Wat ze in het gras aan voedsel

zochten, was eerst even een raadsel. Maar door veel er naar te kijken werd dat opgelost. In de border had ik in het voorjaar een bont bloemenmengsel gezaaid waarin ook Boekweit zat. Boekweit geeft nogal lange stengels die snel buigen en bij een beetje wind over het gras heen en weer zwiepen. Toen het zaad rijp was, werd dat er uit geslingerd en dat hadden de Huismussen dus ontdekt. Later zag ik ook wel vogels in de stengels klimmen om bij het zaad te komen. Gevolg van dit "voeren" is dat de mussen nog regelmatig in de tuin te zien en te horen zijn. Bij helder zonnig weer zitten ze graag op de uitgelopen pieken van de meidoorn met zijn allen gezellig samen te zingen. Muziek om van te genieten.

Tekst en foto's: Jos Korenromp

Leuke anekdote over Ransuilen

Annie Koldewij tipte mij dat er in Groenlo, in de wijk Hartreize Ransuilen werden gezien. Deze vogels zaten in bomen langs de Snieder. Ondanks dat deze straat vrij druk bereden wordt en de bomen kaal waren, werden ze meestal niet opgemerkt. Ransuilen kunnen zich erg smal maken en dan vallen ze niet erg op. Alleen mensen die ook naar de stoep kijken kunnen braakballen hebben zien liggen. Op 22 december zaten er drie vogels bij elkaar. Omdat Annie zich af vroeg of ze door het vuurwerk niet verstoord zouden zijn, ben ik 11 januari weer gaan kijken. Toen zag ik vier vogels, drie bij elkaar en een vierde in de boom er naast. Daarna ben ik niet meer terug geweest. Of het vogels zijn die uit noordelijke streken komen is de vraag. Wel is bekend dat Annie in 2016 de bedelroep van jonge Ransuilen aan de Slinge heeft gehoord.

Tekst: Jos Korenromp

Ingezonden foto's

Ook voor deze editie werden er diverse mooie foto's ingezonden. We zouden bijna een rubriek kunnen maken: wie zendt de mooiste foto in? Maar ja wie gaat dan de jury zijn? Want wat is is dan de mooiste? Het zijn stuk voor stuk prachtige beelden. De redactie kan niet kiezen dus plaatst ze zoveel mogelijk. Heb jij ook fraai beeld? Je mag ze mailen naar: info@marjonhoen.nl Heb je er ook nog een leuk tekstje bij? Dat is ook meer dan welkom!

Deze foto's zijn ingezonden door Benno Stortelder.

Ransuil

Geen Bonte Strandlopers maar Krombekstrandlopers
Foto Willy Smeenk

Tekstfoutjes

Foutjes in de copy voor het Zwaalfje sluipen er soms in. In de vorige editie stond een foto van Krombekstrandlopers maar daar stond bij dat het Bonte Strandlopers waren. Gelukkig heeft de fotograaf dit nog bij ons gemeld en kunnen we het rectificeren! Verzoek van de redactie om bij inzenden van fotomateriaal ook de naam de vogels te vermelden.

JEUGDBIJEENKOMSTEN

22 april 2018

Zwillbrock Watervogels kijken

Start 09.00 uur, Zwikkelaarsplein in Eibergen

3 juni 2018

Met de jeugd zoveel mogelijk soorten zoeken rondom de Kruidenhof Eibergen

Start parkeerplaats Kruidenhof in Eibergen.

Aanvang 08.30 uur

Lenteweekend 2018 is op 5 en 6 mei

Locatie: de Mallumse Molen in Eibergen

Ledenavonden 2018

Aanvang avonden 19.30 uur

Data en onderwerpen onder voorbehoud

Dinsdag 8 mei 2018

Locatie Neede: Café-restaurant 'de Olde Mölle', Diepenheimseweg 21, 7161 MH te Neede

Onderwerpen:

Bijzondere waarnemingen

Voortgang BMP tellingen

Vogelzang van de late zomergasten

Maandag 8 oktober 2018 Locatie: Melktap Borculo

Onderwerpen:

Bijzondere waarnemingen

Verslag roofvogelbroedseizoen 2018 in Berkelland door de projectgroep roofvogels.

Voorlopig verslag uilenbroedseizoen 2018

Planning waterwildtellingen

Demonstratie vogeltrek-roepjes

Maandag 26 november 2018 Locatie: De Huve, Eibergen

Onderwerpen:

Bijzondere waarnemingen

Slaapplaatstellingen (Aalscholver, Kauw/Roeken)

PTT-tellingen (tussen 15 december en 1 januari)

Appelvink
Foto Benno Stortelder

Excursieprogramma 2018

Data en onderwerpen onder voorbehoud

13 mei 2018

Needse Achterveld, publiekswandeling

Vertrek: 06.00 uur Visschemorsdijk, parkeerplaats in Neede.

Voor deze excursie kan iedereen zich opgeven

via Gerrie Slütter blauwepauw@hotmail.com

of bellen met 06-20918162 (voicemail inspreken)

Grote Bonte Specht
Foto: fam Alink

19 Mei

Excursie weidevogelreservaat Eempolder onder leiding van een plaatselijke gids.

Alleen in geval van voldoende deelnemers wordt de excursie georganiseerd. Opgave via Gerrie Slütter: blauwepauw@hotmail.com

27 mei 2018 24 uurs telling

Vertrek: 06.00 uur Parkeerplaats Zwikkelaarsplein in Eibergen

Dit een excursie op de fiets! Jeugdleden zijn ook van harte welkom. Opgave is verplicht.

In de ochtend wordt er onderweg gepauzeerd en is er tijd om je eigen meegebrachte eten en drinken te nuttigen.

De lunch is om 12.00 uur. In de avond wordt er gezamenlijk gegeten bij een restaurant. Die kosten zijn voor eigen rekening.

Je kunt ook een gedeelte van de dag meedoen, bijvoorbeeld voor of na de lunch gaan meefietsen.

Opgave via Gerrie Slütter:

blauwepauw@hotmail.com

16 augustus 2018 Lauwersmeer

Vertrek: 06.00 uur Parkeerplaats Zwikkelaarsplein in Eibergen

Rond 15 september 2018 Meerdaagse Falsterbo

Graag zo spoedig mogelijk opgeven zodat er huisjes gereserveerd kunnen worden.

27 december 2018 Oostvaardersplassen

Vertrek: 07.00 uur. Lochem Stationsstraat, parkeerplaats bij het station.